

NARRATIVA

Gonzalo Suárez,
El hombre que soñaba demasiado.
ARETÉ. Barcelona, 2005.

Per als amants de les heterodòxies, el nom de Gonzalo Suárez hauria de ser paradigmàtic. Escriptor i cineasta, nascut a Oviedo l'any 1934, fill d'un catedràtic de francès que traduí François Villon i Herman Melville, la seva mare es tornà a casar amb el mític entrenador de futbol Helenio Herrera, que el va introduir en el món del periodisme futbolístic; va malviure a París i va viure i treballar a Barcelona; va ser descobert com a escriptor per Pere Gimferrer –i, a partir d'ell, per Max Aub i Vicente Aleixandre–; va ser amic de Julio Cortázar i de Sam Peckinpah, amb qui mig escribí una pel·lícula a Hollywood, basada en la seva novel·la *Operación Doble Dos*, que no s'arribà a filmar; i se li deuen recreacions paròdiques de la novel·la policíaca, homenatges a la literatura fantàstica i creacions literàries i cinematogràfiques contagiades d'un cert esperit *pop*, amb Mary Shelley i el marquès de Sade com a personatges i amb històries que es plantegen el fet mateix d'explicar històries. Sovint intel·lectualitzant, desconcertant sempre, iritant de vegades i a prop de la genialitat d'altres, diguem com a curiositat que la seva obra literària va ser objecte d'una tesi doctoral –convertida en llibre per a la difunta editorial Sirmio de Jaume Vallcorba el 1993– a càrrec d'un llavors jove estudiant anomenat Javier Cercas, que en aquell moment el considerava un dels seus autors de capçalera. També a Cercas

La vida és somni

JOSEP MARIA RIPOLL

JORDI GARCIA

EL NARRADOR I CINEASTA GONZALO SUÁREZ VA NÉIXER A OVIEDO EL 1934

se li deu un llibret, segurament introbable, titulat *La trayectoria artística de Gonzalo Suárez: historia de una aventura*, publicat a Saragossa per Ibercaja i la delegació provincial del ministeri d'Educació el mateix any 1993, en què es repassen les principals dades biogràfiques del personatge. Per algunes de les raons aquí enumerades, il·lustratives dels atractius que presenta la trajectòria de Suárez, seria lògic que la seva autobiografia despertés ara l'interès dels lectors més inquiets.

Ara bé: cal advertir que, molt coherent amb tota la seva trajectòria, Gonzalo Suárez no ha

escrit pròpiament una autobiografia. *El hombre que soñaba demasiado* –títol una mica fàcil per a un llibre tan suggestiu– és una barreja de novel·la fragmentada, de conjunt unitari de narracions de somnis i, només en tercer lloc, d'autobiografia, en la qual l'anècdota passa sovint a un segon terme enfront de les associacions de sensacions i d'idees a què es lliura l'autor.

TRADICIÓ POC TRANSITADA

En aquest aspecte, l'obra s'inscriu en una tradició literària prou oculta i poc transitada, com és la de l'autobiografia heterodoxa, sovint apòcrifa, que

comprèn obres tan diverses i suculentos com la delirant *La vida secreta de Salvador Dalí* i les extraordinàries memòries de Miguel Mihura. Si bé allò que ens explica Suárez de la seva vida no és mai apòcrif, la major part del llibre s'articula a l'entorn d'uns somnis que, veritables o no, es poden llegir com una apassionant novel·la fantàstica composta de narracions autònomes però amb un sentit unitari, seguint en certa manera, i ni que sigui de lluny, l'herència d'*El manuscrit trobat a Saragossa*, de Jan Potocki.

D'altra banda, l'ordre de la narració no és cronològic, per-

què allò que marca l'estructura temporal del llibre són aquests somnis i les associacions que provoquen. Les anècdotes vitals, una mica en segon terme, són sens dubte rigorosament certes, però els amants ortodoxos de les dades haurien de completar-les, si poden, amb el breu llibret biogràfic de Cercas abans esmentat. Val a dir, de tota manera, que aquests episodis més estrictament autobiogràfics són enormement divertits i estan explicats amb un estil enjogassat que els allunya de la simple confessió autocomplaent.

ELS DOS GRANS MÉRITS

Perquè aquests són dos dels mèrits més grans d'*El hombre que soñaba demasiado*: l'estil enjogassat i el to desmitificador. Amant dels misteris sense solució o de l'humor absurd, Suárez es recrea en afirmacions tan paradoxals com lúcides –com ara “*la felicidad es eso que, si lo piensas, nos hace desgraciados*”– i sap relatar amb gràcia episodis en aparença tan irrelevantes com el del lloro de París que parla en francès a un gos espantat. L'anècdota i la categoria es confonen, els gèneres es dilueixen i d'un onirisme entre irònic i melancòlic es passa tan aviat, amb una facilitat desconcertant, a l'humorada com a la reflexió transcendent.

Molt hàbil en l'ús dels motius recurrents, estilista notable, egocèntric i desmitificador, Gonzalo Suárez mostra en aquest llibre deliciós –en què la vida es torna somni i els somnis conformen la vida– les seves millors virtuts i deixa de banda alguns dels seus defectes ocasionals. Perquè en gaudeixin els seus seguidors i perquè, si pot ser, el descobreixin els qui encara no s'hi han atrevit.

NARRATIVA

Jep Gouzy, *When Bob meets Eminem or... Bob Dylan's 115th dream with a nip of Gin(é)*.
EDICIONS TRABUCAIRE.
Perpinyà, 2005.

Després de fer escriure poemes en català a Leonard Cohen, de donar-li un plat d'arròs a Tom Waits i de descriure'ns un concert a la plaça Cassanyes de Perpinyà, amb Jim i Van Morrison com a convidats de luxe, Jep Gouzy, escriptor veterà però que es manté a l'avantguarda, insisteix en el tema de la música-ficció fent coincidir en un bar de la capital del Rosselló tres personatges-símbol com són Bob Dylan, Eminem i Joan Pau Giné, “figura al·legòrica de la Catalunya Nord o, millor dit, figura mirall del poble”, en paraules de l'autor.

Dylan és el Somni, paradigma d'una època en què canviar-ho tot semblava possible (sobretot per aquells que no havien llegit Lampedusa, suposo). Potser per això, Gouzy es centra en la producció dylani-

Trio de mites a Perpinyà

ALFREDO GARCÍA

JEP GOUZY

ana dels 60, deixant de banda treballs més recents (com ara l'excel·lent *Time out of mind*) que apopen més al jueu de Minnesota, a Eminem, l'Obscura Història, el *wigga* de Detroit, un home capaç de cantar: “He recollit merda durant tota la meua vida i ara la deixo anar” (*White America*). Però en aquest llibre, escrit per una persona

que estima profundament la música, no trobarem només cançons de Dylan, Eminem i Giné, també trobarem Woody Guthrie, l'home que creia que la seva guitarra podia matar feixistes, trobarem The Last Poets i, no podia ser d'altra manera, tractant-se de franc tiradors de la paraula, trobarem Public Enemy.

Entre cançó i cançó se'ns explica una història, o moltes històries, sobre la guerra i el desig de pau, sobre els primers i els últims, sobre la mort, sobre els homes durs però sensibles i, naturalment, sobre algunes fòbies de l'autor, com ara els puristes (no en va Gouzy és dels que creuen, encertadament, que Guthrie, John Lee Hooker, Howlin'Wolf, Leadbelly, Dylan, Cohen, Waits, The Last Poets i Eminem són branques del mateix arbre) i els mestres educats, aquells que somriuen donant-se aires de superioritat quan a algú se li escapa un mot de ca-

talà i ensenyen que aquest món és molt bonic i cal conservar-ho tal com és. Tot això explicat amb un estil àgil, intens i ple d'ironia, més amarga quan l'autor aprofita aquesta trobada fantasma entre artistes per parlar de la situació de la llengua i la cultura catalanes a la seva malgrat tot estimada Catalunya Nord.

UN AUTOR QUE ARRISCA

La narració és tan àgil que l'autor fins i tot *rapeja*, de vegades amb encert i d'altres no (aquest és un defecte nacional: el *rap* en català no tan sols queda lluny del nivell assolit als EUA, sinó també de bandes en castellà com ara Violadores del Verso i Sólo los Solo). Però, entre altres virtuts, Gouzy té la d'arriscar, com ja ha demostrat en la seva variada –i premiada– producció anterior, i ho torna a fer en aquest llibre –el seu quart i potser no l'últim–, sobre les músiques, un llibre gairebé bilin-

güe català-anglès, i en què també s'utilitzen puntualment el francès i el castellà.

Pel que fa a l'edició, s'han de fer notar algunes errades en la traducció de noms estrangers (Beattles, Mike Jagger, Anita Ekberg) que serien més disculpables si el nom de guerra d'un dels coprotagonistes del llibre –Eminem– no aparegués sovint escrit amb *n* final.

Però això és un accident en el viatge que ens proposa Gouzy –accident, a més, compensat amb el complet glossari final–, un viatge ple de música, i també de sarcasme, que podria finalitzar de moltes maneres (“però s'han de conservar els mots per mostrar la força de la paraula escrita, definitivament fixada, amb ordre o... sense ordre”), però ho fa amb Bob Dylan, bastant begut per cert, cantant *Masters of war* al cim del Monument als Morts de la Guerra... just quan arriba la policia. Un final que també recorda més el Dylan dels anys 60 que aquell que va cantar davant del Papa fa uns quants anys, quan encara pocs havien sentit parlar del raper Eminem. Potser és que en aquests anys tots hem passat del Somni a l'Obscura Història.